

Dosarul nr. 2ra-2345/2019
2ra-134/2020

prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul Central (jud: N. Ghedrovici)
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: B. Bîrca, O. Cojocaru, S. Iorgov)

DECIZIE

26 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova
Iurie Bejenaru
Dumitru Mardari
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Dumitru Baci, reprezentat de avocatul Alexandru Bot,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Soloviova împotriva lui Dumitru Baci cu privire la restituirea împrumutului, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată,
împotriva deciziei din 28 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 02 noiembrie 2017, Nadejda Soloviova a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Dumitru Baci cu privire la restituirea împrumutului, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că a împrumutat lui Dumitru Baci suma de 51000 de euro, pentru dezvoltarea afacerilor.

Reclamanta a menționat că pârâtul a asigurat-o ferm, că împrumutul va fi întors în termenul convenit, indicat în recipisă, și deoarece pârâtul este om de afaceri, a considerat că într-adevăr acesta își va onora obligațiunile ce rezultă din contractul de împrumut.

Drept confirmare, că reclamanta la 03 octombrie 2014 i-a împrumutat pârâtului bani în valoare de 51 000 euro, servește recipisa întocmită și semnată de acesta, unde indică suma împrumutului menționat și se obligă să întoarcă datoria în mărime de 40 000 de euro până la 01 decembrie 2014 și suma de 11 000 de euro până la 01 mai 2015.

Necătînd la obligațiunea promisă, pârâtul nu și-a onorat obligațiunile asumate de a restitui împrumutul nici până la adresarea cu acțiune în instanță, când termenul de achitare deja expirase.

Reclamanta a menționat că de nenumărate ori s-a adresat către pârât cu solicitare de a-i achita datoria, însă ultimul nu și-a executat obligațiunile asumate.

Totodată, reclamanta a specificat că dobânda de întârziere constituie 20 226 de euro, din suma nerambursată în mărime de 40 000 de euro, pentru perioada 01 decembrie 2014 – 17 octombrie 2017 și 4 891 de euro, din suma nerambursată în mărime de 11 000 de euro, pentru perioadă 01 mai 2015 – 17 octombrie 2017 în total suma dobânzii de întârziere constituind 25 118 euro.

A solicitat încasarea de la Dumitru Baci în beneficiul său a datoriei în sumă de 51 000 de euro, dobânda de întârziere în mărime de 25 118 euro, iar în total suma de 76 118 euro și cheltuielile de judecată.

Prin hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Central a fost admisă integral acțiunea înaintată de Nadejda Soloviova; a fost încasat de la Dumitru Baci în beneficiul Nadejdei Soloviova suma de 51 000 de euro, cu titlu de datorie la împrumut, echivalentul în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii, suma de 25 118 euro, cu titlul de dobândă de întârziere, echivalentul în valută națională conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii și suma de 25 000 de lei cu titlu de taxa de stat achitată de reclamantă la depunerea acțiunii în instanță.

Invocând ilegalitatea hotărârii primei instanțe, la 29 iunie 2018, Dumitru Baci a depus cerere de apel, prin care a solicitat casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii ca neîntemeiată.

Prin decizia din 28 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Dumitru Baci și a fost menținută hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Central.

Pentru a decide astfel, prin prisma art. 195, 512-514, 666, 867, 871, 872 din Codul civil, instanța de apel a considerat ca fiind neîntemeiat apelul declarat, concluzionând în sensul menținerii hotărârii primei instanțe.

Instanța de apel a respins argumentul apelantului precum că, în textul tranzacției din iunie 2017, ultimul aliniat al acesteia indică expres că Nadejda Soloviova nu are careva pretenții pecuniare față de Dumitru Baci decât cele indicate în recipisă menționată. În particular, prin înțelegerea părților s-a convenit că Nadejda Soloviova valorifică față de Dumitru Baci doar pretenții limitate la datoria de 48 000 de euro, dobândă de întârziere - 16517,92 euro și 25000 de lei (taxă de stat). Ori, reieșind din conținutul tranzacției încheiată în iunie 2017, rezultă cert că, tranzacția menționată reglementează modul de stingere a datoriei pecuniare care derivă din hotărârea din 30 mai 2016 a Judecătorei Anenii Noi, prin care Dumitru Baci a fost obligat să restituie Nadejdei Soloviova suma unui alt împrumut în mărime de 48 000 de euro, dobânda de întârziere în mărime de 16517,92 euro și taxa de stat achitată în sumă de 25 000 de lei.

Totodată, Colegiul a specificat că prima instanță corect a concluzionat că, raportul juridic rezultat din recipisa din 03 octombrie 2014 este o formă a contractului de împrumut.

Or, conținutul recipisei eliberate de către Dumitru Baci, atestă cu certitudine faptul primirii sumei de bani în cuantum de 51 000 de euro, mai mult actul juridic nefiind contestat, precum și nefiind prezentate probe că contravine legii, ordinii publice sau bunelor moravuri, ori că ar fi fost încheiat în urma constrângerii fizice sau psihice sau simulat.

Astfel, instanța de apel reieșind din cele constatate de prima instanță, în coraport cu materialele cauzei, a concluzionat că Dumitru Baci nu a rambursat

împrumutul primit conform recipisei din speță, din care considerente a apreciat ca fiind întemeiată concluzia instanței de fond de admitere a acțiunii.

La 22 noiembrie 2019, Dumitru Baci, reprezentat de avocatul Alexandru Bot, a declarat recurs, prin care a solicitat casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe cu trimiterea cauzei la rejudecare instanței de apel.

În motivarea recursului a invocat că instanța de judecată a aplicat eronat și a încălcat normele de drept material și procedural, ceea ce a dus la soluționarea greșită a cauzei, fiind apreciate arbitrar probele, iar erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Recurentul a reiterat că contrar argumentelor din acțiune a învederat că în iunie 2017 s-a ajuns la încheierea unei tranzacții de împăcare, care acoperea toate pretențiile pecuniare ale Nadejdei Soloviova față de Dumitru Baci, încă intimata a negat această tranzacție.

De asemenea, a menționat că în cadrul examinării cauzei a solicitat, în ordinea art. 206 alin. (1) Cod de procedură civilă, audierea personală a Nadejdei Soloviova, însă cererea a fost refuzată de instanța de judecată.

În contextul prevederilor art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la 28 mai 2019.

Materialele cauzei atestă expedierea participanților la proces a copiei deciziei motivate prin scrisoarea de însoțire din 10 iulie 2019 (f.d. 219), dar la actele cauzei nu se regăsește dovada de recepționare a acesteia de către recurent.

Astfel, recursul declarat la 22 noiembrie 2019, este în termen.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

La 04 decembrie 2019, prin scrisoarea de însoțire nr. 2ra-2345/19, Curtea Supremă de Justiție a expedit în adresa intimatei copia cererii de recurs cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței timp de o lună de la data recepționării (f.d. 228).

Conform avizului de recepție reprezentantul recurentei, avocatul Eugenia Moldovan, a recepționat copia recursului la 06 decembrie 2019 (f.d. 232), iar recurenta nu a recepționat, scrisoare fiind restituită instanței cu mențiunea „nereclamat” (f.d. 229-231), or, până la examinarea recursului nu au depus referință.

În corespundere cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 22 ianuarie 2020 a Curții Supreme de Justiție recursul declarat de Dumitru Baci, reprezentat de avocatul Alexandru Bot, a fost considerat admisibil și a fost fixat spre examinare într-un complet de 5 judecători, în vederea examinării fondului recursului.

În conformitate cu articolele 441 și 444 din Codul de procedură civilă, recursurile s-au examinat de un complet de 5 judecători, fără înștiințarea

participanților la proces, însă data și ora ședinței a fost plasată pe pagina web a Curții Supreme de Justiție. Astfel, Colegiul a decis inoportună invitarea acestora, întrucât argumentele expuse în cererea de recurs au fost formulate cu suficientă precizie pentru a permite instanței verificarea legalității hotărârii atacate. Totodată, toate punctele de drept care puteau exista în această cauză pot fi cercetate și soluționate în mod adecvat pe baza înscrisurilor prezente la dosar. În esență, recurentul și intimata au avut posibilitate să își prezinte poziția în scris și să răspundă la concluziile părții adverse.

Verificând decizia din 28 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și, după caz, hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că se impune respingerea recursului cu menținerea actelor judecătorești recurate, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu articolul 445 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și, după caz, hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Colegiul judiciar consideră necesar să menționeze că nu va formula un răspuns detaliat pentru fiecare argument al recurentului, ci va analiza doar motivele decisive pentru soluționarea prezentei cauze (a se vedea cauza Garda Ruiz vs Spania (Marea Cameră), 21 ianuarie 1999, parag. 26; Moreira Ferreira vs Portugalia (nr. 2) (Marea Cameră); 11 iulie 2017, parag. 84, 98).

În vederea respectării articolului 432 alin. (5) din Codul de procedură civilă, Colegiul lărgit nu a identificat niciun indiciu care, la prima vedere, ar putea ridica probleme de drept specificate la alin. (3) din articolul citat. Mai mult, recurentul nu a prezentat obiecții în privința acestui aspect procedural.

Esența articolelor 432 și 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă oferă instanței de recurs competența de a efectua un control al legalității deciziei atacate, nu și a temeiniciei acesteia. Astfel, se vor reține circumstanțele de fapt, privite în ansamblu, care au fost prezentate de părți și stabilite de instanțele de judecată în fazele procesual anterioare, cu excepția situației în care constatările lor pot fi considerate arbitrare sau vădit nerezonabile.

În debut, Colegiul atestă că, Nadejda Soloviova înaintând acțiune împotriva lui Dumitru Baciuc a solicitat încasarea datoriei în mărime de 51 000 de euro, dobânzii de întârziere în mărime de 25 118 euro și cheltuielile de judecată în mărime de 25 000 de lei.

Prima instanță fiind investită cu examinarea cauzei prin hotărârea din 06 iunie 2018 a admis acțiunea înaintată de Nadejda Soloviova; a încasat de la Dumitru Baciuc în beneficiul Nadejdei Soloviova datoria în mărime de 51 000 de euro, dobânda de întârziere în mărime de 25 118 euro și cheltuielile de achitare a taxei de stat la depunerea acțiunii în mărime de 25 000 de lei.

Verificând legalitatea hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 28 mai 2019 a respins apelul declarat de Dumitru Baciuc și a menținut hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central.

Așadar, Colegiul notează că conform art. 195 Cod civil, act juridic civil este manifestare de către persoane fizice și juridice a voinței îndreptate spre nașterea, modificarea sau stingerea drepturilor și obligațiilor civile.

Conform art. 512 alin. (1) Cod civil, în virtutea raportului obligațional, creditorul este în drept să pretindă de la debitor executarea unei prestații, iar debitorul este ținut să o execute. Prestația poate consta în a da, a face sau a nu face.

În baza art. 513 alin. (1) Cod civil, debitorul și creditorul trebuie să se comporte cu bună-credință și diligență la momentul nașterii, pe durata existenței, la momentul executării și stingerii obligației.

În sensul art. 514 Cod civil, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Art. 666 alin. (1) Cod civil, statuează că contractul este acordul de voință realizat între două sau mai multe persoane prin care se stabilesc, se modifică sau se sting raporturi juridice.

Astfel, actele cauzei cert denotă că prin recipisa din 03 octombrie 2014, Nadejda Soloviova a acordat cu împrumut lui Dumitru Baciș suma de, suma de 40 000 euro, care urma să fie restituită până la data de 01 decembrie 2014 și suma de 11 000 euro, care urma să fie restituită până la data de 01 mai 2015 (f.d. 4, 79), însă la scadența sumele împrumutate nu au fost restituite împrumutătorului Nadejda Soloviova.

Conform art. 867 Cod civil, prin contractul de împrumut o parte se obligă să dea în proprietate celeilalte părți banii sau alte bunuri fungibile, iar acesta se obligă să restituie în aceeași sumă, sau bunuri de același gen, calitate și cantitate la expirarea termenului pentru care i-au fost date, iar potrivit art. 871 Cod civil, împrumutatul trebuie să restituie împrumutul în termenul și modul stabilit în contract.

În speță, Colegiul apreciază ce neîntemeiat argumentul recurentului precum că instanțele de judecată la adoptarea hotărârilor au dat o apreciere eronată materialului probator și nu au reținut că în textul tranzacției din iunie 2017, ultimul aliniat al acesteia, indică expres că, Nadejda Soloviova nu are careva pretenții pecuniare față de Dumitru Baciș, decât cele indicate în recipisă menționată. În particular, prin înțelegerea părților s-a convenit că Nadejda Soloviova valorifică față de Dumitru Baciș doar pretențiile limitate la datoria de 48 000 de euro, dobândă de întârziere de 16 517,92 euro și 25 000 lei (taxă de stat).

Or, reieșind din conținutul tranzacției încheiată în iunie 2017, rezultă cert că tranzacția menționată reglementează modul de stingere a datoriei pecuniare care derivă din hotărârea din 30 mai 2016 a Judecătoriei Anenii Noi, prin care Dumitru Baciș a fost obligat să restituie Nadejdei Soloviova suma unui alt împrumut în mărime de 48 000 de euro, dobânda de întârziere în mărime de 16 517,92 euro și taxa de stat achitată în sumă de 25 000 de lei.

De altfel, instanțele de judecată ierarhic inferioare corect au concluzionat că raportul juridic rezultat din recipisa 03 octombrie 2014 reprezintă în sine un contract de împrumut, ori, conținutul recipisei eliberate de către Dumitru Baciș, atestă cu certitudine faptul primirii sumei de bani în cuantum de 51 000 de euro.

Reieșind din cele constatate, în coraport cu materialele cauzei, se atestă cert că Dumitru Baciș nu a rambursat împrumutul primit conform recipisei menționate, din care considerente instanțele de judecată întemeiat au concluzionat de a încasa de la Dumitru Baciș în folosul Nadejdei Soloviova suma de 51 000 de euro, echivalent în lei la cursul Băncii Naționale a Moldovei la ziua executării, rezultate din recipise.

Conform art. 872 alin. (1) Cod civil, în cazul în care împrumutatul nu restituie în termen împrumutul, împrumutătorul poate cere pentru întreaga sumă datorată o dobândă de întârziere în mărimea prevăzută la art. 619 Cod civil dacă legea sau contractul nu prevede altfel.

Această dobândă poate fi solicitată de împrumutător în cazul neexecutării de către împrumutat a obligației de restituire a împrumutului, indiferent de faptul dacă dobânda a fost sau nu stipulată în contract, legiuitorul pornind de la ideea că, prin lipsa de folosință a unei sume de bani, i se provoacă creditorului un prejudiciu, în cazul nerambursării împrumutului în termen.

Prin urmare, Colegiul consideră întemeiată și concluzia primei instanțe, menținută de instanța de apel, privind admiterea și capătului de cerere ce ține de încasarea dobânzii de întârziere reieșind din prevederile legislației în vigoare, deoarece dobânda de întârziere prevăzută de art. 619 Cod civil reprezintă o modalitate de despăgubire pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare, considerându-se că are loc folosirea mijloacelor financiare străine.

Mai mult, art. 585 Cod civil, stabilește expres că în cazul în care conform legii sau contractului, obligația este purtătoare de dobândă se plătește o dobândă egală cu rata de refinanțare a Băncii Naționale a Moldovei, dacă legea sau contractul nu prevede o altă rată.

Astfel, precum a fost constatat și de prima instanță, Dumitru Baci, reieșind din termenele limită indicate în recipisă din 03 octombrie 2014, se află în întârziere începând cu 01 decembrie 2014 și respectiv 01 mai 2015, deci prin prisma art. 585 Cod civil, acesta este obligat la plata dobânzii de întârziere, ceea ce conform calcului prezentat constituie suma de 25 118 Euro.

Cu referire la argumentul recurentului de încălcare a prevederilor art. 206 alin. (1) Cod de procedură civilă, care statuează că dacă partea solicită să-și dovedească pretențiile sau obiecțiile prin ascultarea celeilalte părți, instanța cere să se prezinte personal în fața judecății, Colegiul învederează că prima instanță a dispus citarea reclamantei/ intimat, inclusiv prin citație publică, or, aceasta nu s-a prezentat, iar trei ședințe de judecată au fost amânate, pentru acest motiv. Mai mult, reieșind din actele cauzei, poziției părților, Colegiul consideră că pârâțul/recurent a dispus și de alte mijloace de a furniza probe.

De altfel, Colegiul relevă că în conformitate cu art. 118 alin. (2) Cod de procedură civilă, partea care nu a exercitat pe deplin obligația de a dovedi anumite fapte este în drept să înainteze instanței judecătorești un demers prin care solicită audierea părții adverse în privința acestor fapte dacă solicitarea nu se referă la circumstanțele pe care instanța le consideră dovedite.

În sensul normei precitate se impune a menționa că audierea părții adverse poate fi solicitată pentru a dovedi anumite fapte cu condiția că solicitarea nu se referă la circumstanțele pe care instanța le consideră dovedite, pe când în speță, actele cauzei cert denotă neachitarea de către recurent a datoriei la împrumutul acordat, iar afirmațiile acestuia aduse în susținerea poziției sale sunt pur declarative, deoarece tranzacția din iunie 2017 se referă la un alt contract de împrumut, soluționat prin hotărârea din 30 mai 2016 a Judecătoriei Anenii Noi.

Totodată, se impune a nota că în conformitate cu prevederile art. 118 alin. (3) Cod de procedură civilă, circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la

pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

În conexiunea celor relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că instanța de apel, prin prisma argumentelor expuse în cererea de chemare în judecată, cât și cele expuse în cererea de apel, în raport cu materialele cauzei, întemeiat a concluzionat în sensul menținerii hotărârii primei instanțe, alegațiile recurentului fiind nefondate, deoarece materialele cauzei în coroborare cu normele materiale denotă contrariul.

Cele supra relatate, în ansamblu atestă faptul că concluzia primei instanțe, menținută de instanța de apel, este justă, având la bază un cumul de dovezi administrate, cărora le-a fost dată o apreciere juridică cuvenită, iar argumentele aduse de recurent în susținerea poziției sale, sunt pur declarative și fără un suport legal și probatoriu.

Urmare a celor indicate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră neîntemeiate afirmațiile recurentului precum că instanța de apel nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele ce au importanță pentru soluționarea cauzei, nefiind dovedite circumstanțele considerate de instanță ca stabilite, iar concluziile instanței expuse în hotărâre, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei, deoarece acestea contravin constatărilor relatate.

Față de cele ce preced și având în vedere faptul că decizia instanței de apel este întemeiată și legală, iar temeiurile invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și a menține decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe.

În conformitate cu art. 442, 444, art. 445 alin. (1) lit. a), alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Dumitru Baci, reprezentat de avocatul Alexandru Bot.

Se menține decizia din 28 mai 2019 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 06 iunie 2018 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nadejda Soloviova împotriva lui Dumitru Baci cu privire la restituirea împrumutului, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Iurie Bejenaru

Dumitru Mardari

Nicolae Craiu

Galina Stratulat